

Słowo wstępne

Polskość i europejskość stanowią ważny element debaty publicznej elit intelektualnych od co najmniej dwóch wieków. Dla ziem polskich istotnym doświadczeniem europejskości stały się przemarsz i pobyt wojsk napoleońskich. Rewolucyjna, w odczuciu Polaków, armia i jej charyzmatyczny dowódca przynosili ze sobą nowe idee, zjawiska i projekty społeczne. Relacje pomiędzy polskością i europejskością inspirują do ważnych dyskusji w czasach nam współczesnych, dotyczą one często najbardziej elementarnych zjawisk związanych z tymi kwestiami. Należą do nich definiowanie polskości i europejskości, wyodrębnianie kryteriów służących tej czynności, opisywanie standardów oraz refleksje nad ich stosowaniem. Idee polskości i europejskości wiążą się ze zjawiskami różnorodności, regionalizmów i jedności. Wyznacza je problem poszukiwania formuły jedności integrującej różne tożsamości kulturowe i narodowe. Instytucja archiwum służy zachowaniu pamięci. Zebrane materiały ukazują bogactwo dziedzictwa kulturowego wspólnot narodowych i państwowych. W zapisach informacji znajdujących się w archiwach znaleźć można opowieści o doświadczeniach jednostek i zbiorowości. Zasób tych instytucji wspomaga pełnienie wielu funkcji społecznych. Role odgrywane przez archiwa służą wzbogaceniu refleksji historycznej i rozwojowi różnych praktyk w opowiadaniu przeszłości: od narracji indywidualnych i rodzinnych, poprzez regionalne, aż do narodowych i państwowych.

Publikacja składa się z czterech części poświęconych następującym problemom ogólnym: 1. Archiwum Europy i projekty europejskie; 2. archiwistyka w cieniu totalitaryzmów; 3. społeczne funkcje archiwów polskich – gromadzenie, opracowanie, udostępnianie; 4. archiwa krajów Europy.

Celem zbioru jest ukazanie roli archiwów w społeczeństwach Polski i Europy oraz czynników wpływających na ich działalność. Refleksje autorów dotyczą

zarówno sfery polityki, jak i teorii oraz metodyki archiwalnej. Prezentują wyzwania, przed którymi staje kultura w różnych systemach politycznych oraz modelach społecznego komunikowania. Nowoczesne technologie zarządzania informacją kształtują oblicze cywilizacyjne współczesności, stają się podstawą nowych projektów i narzędziem przekazu ważnych treści, pełnić mogą również liczne funkcje integracyjne. Zostały one ukazane w wielu tekstach tej publikacji. Jednym z istotnych doświadczeń europejskich był totalitaryzm. W niniejszej publikacji zarysowany został jego wpływ na sferę działalności archiwalnej. Zawarte w zbiorze teksty stać się mogą źródłem inspiracji do dalszych rozważań poświęconych relacjom pomiędzy polskością i europejskością, jednością i różnorodnością kultury Europy.

Alicja Kulecka